

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi poliisilain 5 luvun 34 §:n ja pakkokeinolain 10 luvun 33 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi poliisilain 5 luvun 34 §:n ja pakkokeinolain 10 luvun 33 §:n muuttamisesta (HE 193/2025 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- poliisitarkastaja Juha Tuovinen, sisäministeriö
- lainsäädäntöneuvos Joni Korpinen, oikeusministeriö
- poliisitarkastaja Tuomas Pöyhönen, Poliisihallitus

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- puolustusministeriö
- Syyttäjälaitos
- Rajavartiolaitos
- Tulli

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi poliisilakia ja pakkokeinolakia.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi poliisilaissa ja pakkokeinolaissa yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan laajentamisesta yhdenmukaisesti niin, että sääntely olisi tältä osin mahdollisimman samansisältöistä.

Esityksen tavoitteena on osaltaan parantaa rikostorjunnan tilaa ja varmistaa, että salaisia tiedonhankintakeinoja ja salaisia pakkokeinoja koskevat säännökset ovat mahdollisimman yhdenmukaisia myös muiden viranomaisten sääntelyn kanssa.

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2026 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettaviksi poliisilain (872/2011) ja pakkokeinolain (806/2011) peitetoiminnan laajentamista koskevia säännöksiä. Pakkokeinolain 10 luvussa säädetään salaisista pakkokeinoista, joita voidaan käyttää rikosten selvittämiseen. Rikosten estämiseksi ja paljastamiseksi käytettävistä salaisista tiedonhankintakeinoista säädetään puolestaan poliisilain 5 luvussa sekä rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa (623/2015) ja rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa (108/2018). Salaisia tiedonhankintakeinoja voidaan käyttää olennaisesti samojen edellytysten perusteella rikosten estämiseen kuin salaisia pakkokeinoja rikosten selvittämiseen.

Hallintovaliokunta on aiemmissa PTR-viranomaisten (poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos) toimivaltuuksia koskevissa kannanotoissaan (mm. HaVM 1/2024 vp — HE 107/2023 vp) pitänyt perusteltuna, että salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevia säännöksiä uudistetaan yhdenmukaisesti ja että sääntely on tältä osin mahdollisimman samansisältöistä. Valiokunta on myös todennut, että esitutkintaviranomaisten käytössä olevien tiedonhankintakeinojen yhdenmukainen sääntely on keskeistä toimivan viranomaisyhteistyön näkökulmasta.

Esityksessä on kyse poliisin yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan laajentamista koskevan toimivaltuuden selkeyttämisestä. Poliisilla on ehdotetun sääntelyn mukaan oikeus laajentaa yksinomaan tietoverkossa tapahtuvaa peitetoimintaa sellaisten rikosten estämiseksi ja selvittämiseksi, joiden perusteella poliisilla on muutoinkin oikeus käyttää yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa. Muutoksilla täsmennetään jo voimassa olevia peitetoimintaa koskevia toimivaltuuksia ja yhdenmukaistetaan sääntelyä suhteessa Rajavartiolaitoksen ja Tullin toimivaltuuksia koskeviin säännöksiin. Peitetoiminnan aineellisiin edellytyksiin ei ehdoteta muutoksia.

Valiokunta toteaa, että rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa ja Tullissa annetuissa laeissa säädetään mainittujen viranomaisten toimivaltuuksista yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan laajentamisen osalta tällä hetkellä tarkemmin kuin poliisin toimivaltuuksista säädetään. Käsiteltäessä Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalain muutoksia hallintovaliokunnassa kävi ilmi, että poliisilla ei nykyisin ole oikeutta tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan laajentamiseen, kun kyseessä on törkeä laittoman maahantulon järjestäminen (HaVM 13/2025 vp — HE 15/2025 vp). Valiokunta pitää tärkeänä, että poliisilla on rikostorjunnan yleisviranomaisena ehdotetun sääntelyn myötä oikeus kohdentaa yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa myös mainittuun rikokseen.

Poliisilla on voimassa olevan poliisilain 5 luvun 28 §:n 3 momentin mukaan oikeus kohdistaa rikoksen estämiseksi henkilöön peitetoimintaa tietoverkossa, jos henkilön lausumien tai muun käyttäytymisen perusteella voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän sellaiseen rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta. Vastaava säännös on pakkokeinolain 10 luvun 27 §:n 3 momentissa. Yksinomaan tietoverkossa toteutettavasta peitetoiminnasta päättää poliisilain mukaan joko keskusrikospoliisin, suojelupoliisin tai poliisilaitoksen päällikkö. Päätöksen voi tehdä myös tehtävään määrätty salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu pidättämiseen oikeutettu poliisimies tai suojelupoliisin

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2026 vp

päällystöön kuuluva poliisimies. Pakkokeinolain mukaan päätöksen tekee keskusrikospoliisin tai poliisilaitoksen päällikkö taikka tehtävään määrätty salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu pidättämiseen oikeutettu virkamies.

Peitetoiminta voidaan laissa tarkoin säädetyin edellytyksin laajentaa koskemaan peitetoiminnan kohteena olevan rikoksen lisäksi välittömästi siihen liittyvää muuta rikosta tai muuta henkilöä. Peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös muuta rikosta tai muuta henkilöä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin poliisilain 5 luvun 34 §:n 1 ja 2 momentin mukaan saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi. Pakkokeinolain 10 luvun 33 §:n 2 momentin mukaan yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan laajentaminen on saatettava vastaavassa määräajassa peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi.

Esityksessä ehdotetaan poliisilain 5 luvun 34 §:n ja pakkokeinolain 10 luvun 33 §:n sääntelyä täydennettäväksi yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan laajentamista koskevalla nimenomaisella sääntelyllä. Valiokunnan saamasta selvityksestä ilmenee, että poliisilakiin ja pakkokeinolakiin ehdotetun sääntelyn on tarkoitus olla mahdollisimman yhdenmukaista. Lisäksi on tärkeää, että poliisin toimivaltuuksia koskeva sääntely on johdonmukaista muiden rikostorjuntaviranomaisten toimivaltuuksia koskevan sääntelyn kanssa. Valiokunta ehdottaa tämän vuoksi 2. lakiehdotuksen 10 luvun 33 §:n 4 momentin muuttamista niin, että myös siinä tarkoitettu yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan laajentaminen on saatettava tuomioistuimen sijasta peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi. Säännös on näin muutettuna johdonmukainen muun nyt ehdotetun sääntelyn sekä Rajavartiolaitosta ja Tullia koskevan sääntelyn kanssa. Valiokunta tähdentää, että ehdotettu säännös vastaa tässä muodossa nykytilaa. Valiokunta on lisäksi tehnyt teknisen korjauksen 2. lakiehdotuksen johtolauseeseen.

Hallintovaliokunta pitää ehdotettua sääntelyä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena etenkin vallitsevassa tilanteessa, jossa tietoverkoissa tapahtuva rikollisuus on voimakkaassa kasvussa. Valiokunta pitää välttämättömänä, että viranomaisilla on riittävät toimivaltuudet rikostorjuntatehtäviensä hoitamiseen myös jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Hallintovaliokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä edellä todetuin muutoksin.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 193/2025 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 193/2025 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2026 vp

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

poliisilain 5 luvun 34 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään poliisilain (872/2011) 5 luvun 34 §:ään uusi 3 ja 4 momentti seuraavasti:

5 luku

Salaiset tiedonhankintakeinot

34 §

Peitetoiminnan laajentaminen

Jos 28 §:n 3 momentissa tarkoitetun yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan aikana ilmenee, että voidaan perustellusti olettaa peitetoiminnan kohteena olevan henkilön syyllistyvän sen käyttämisen perusteena olevan rikoksen lisäksi siihen välittömästi liittyvään muuhun mainitussa momentissa tarkoitettuun rikokseen, jonka estämiseksi on välittömästi tehtävä peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös tämän rikoksen estämistä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi.

Jos 28 §:n 3 momentissa tarkoitetun yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan aikana ilmenee, että voidaan perustellusti olettaa muun kuin toiminnan kohteena olevan henkilön syyllistyvän mainitussa momentissa tarkoitettuun rikokseen, jonka estämiseksi häneen on välittömästi kohdennettava peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös mainittua henkilöä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

pakkokeinolain 10 luvun 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun 33 §:n 2 momentti sekä
lisätään 10 luvun 33 §:ään uusi 3 ja 4 momentti seuraavasti:

10 luku

Salaiset pakkokeinot

33 §

Peitetoiminnan laajentaminen

Jos peitetoiminnan aikana ilmenee, että on syytä epäillä muun kuin peitetoiminnan kohteena olevan henkilön tekemäksi epäiltyä 27 §:n 2 momentissa tarkoitettua rikosta, jonka selvittämiseksi häneen on välittömästi kohdennettava peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös mainittua henkilöä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta tuomioistuimen käsiteltäväksi sen ratkaisemiseksi, ovatko mainitussa momentissa tarkoitettut peitetoiminnan edellytykset olemassa.

Jos 27 §:n 3 momentissa tarkoitetun yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan aikana ilmenee, että sen käytön perusteena olevan rikoksen lisäksi on syytä epäillä peitetoiminnan kohteena olevan tehneen muun siihen välittömästi liittyvän mainitussa momentissa tarkoitetun rikoksen, jonka selvittämiseksi on välittömästi tehtävä peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös tämän rikoksen selvittämistä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi.

Jos 27 §:n 3 momentissa tarkoitetun yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan aikana ilmenee, että on syytä epäillä muun kuin peitetoiminnan kohteena olevan henkilön tekemäksi epäiltyä mainitussa momentissa tarkoitettua rikosta, jonka selvittämiseksi häneen on välittömästi kohdennettava peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös mainittua henkilöä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi.

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2026 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 12.3.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Mauri Peltokangas ps
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Juha Hänninen kok
jäsen Christoffer Ingo r
jäsen Anna Kontula vas
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Saku Nikkanen sd
jäsen Hanna Räsänen kesk
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Juha Viitala sd
jäsen Paula Werning sd
jäsen Ben Zyskowicz kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Henri Helo